

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z powództwa Banku spółki akcyjnej z siedzibą w W.
przeciwko S. C. i C. C.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym 16 marca 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w [...] postanowieniem z 19 grudnia 2022 r., sygn. akt I C 3780/21,
o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w [...] zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu sprawy z powództwa Banku spółki akcyjnej w W., wniesionej przeciwko S. C. i C. C. o zapłatę. Sąd Okręgowy wskazał, że przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi wymaga dobro wymiaru sprawiedliwości. Pozwani – sędziowie - są znani w lokalnym środowisku, o czym świadczy treść złożonych dotychczas oświadczeń sędziów Sądu Okręgowego w [...] o wyłączenie ich od rozpoznania sprawy. Pozwany pełni również funkcję Prezesa Sądu Rejonowego dla [...], a ponadto, w każdym czasie pozwani mogą być delegowani do orzekania w Sądzie Okręgowym w [...], co czyni bezcelowym rozpoczynanie postępowania w tym sądzie. Przekazanie sprawy istotnie też wpłynie na sprawność postępowania, z uwagi na składane wnioski o wyłączenie przez sędziów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności wzgląd na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego (art. 44¹ k.p.c.). Dotyczy to takich sytuacji, gdy rozpoznanie sprawy w danym sądzie, bez względu na to przez którego sędziego, godziłoby w dobro wymiaru sprawiedliwości. Chodzi zatem, co do zasady, o tego rodzaju okoliczności, które są powiązane z danym sądem w znaczeniu ustrojowym (instytucjonalnym), a nie z konkretnym sędzią czy nawet większą liczbą sędziów.

Stosowanie art. 44¹ k.p.c. w praktyce powinno mieć miejsce w wyjątkowych przypadkach. Zbyt pochopne korzystanie przez Sąd Najwyższy z możliwości przekazania sprawy do innego sądu na tej podstawie może doprowadzić do skutku odwrotnego do zamierzonego, a wynikiem takiego działania może być nawet osłabienie zaufania do niezależności sędziów oraz ich zdolności do obiektywnego orzekania (zob. postanowienia SN z 28 sierpnia 2020 r., V CO 142/20, i z 24 czerwca 2021 r., I CO 74/21). Instrument przewidziany w tym przepisie nie może być postrzegany jako środek służący rozwiązywaniu problemów organizacyjnych, czy też zastępować inne instytucje umożliwiające rozpoznanie sprawy przez sąd inny niż właściwy według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego (np. art. 44, art. 44² czy art. 48¹ k.p.c.).

O konieczności przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu na podstawie art. 44¹ k.p.c. nie przesądzają ewentualne przesłanki do wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy w stosunku do części, nawet istotnej, sędziów sądu występującego, gdyż podstaw jego stosowania nie należy utożsamiać z podstawami wyłączenia sędziego (zob. postanowienie SN z 19 listopada 2020 r., V CO 213/20). Artykuł art. 44¹ k.p.c. ma na względzie przeszkody dotyczące danego sądu jako organu wymiaru sprawiedliwości, a nie przeszkody odnoszące się do poszczególnego sędziego, gdyż w tym przypadku do rozwiązania zaistniałych wątpliwości służy instytucja wyłączenia sędziego od orzekania w danej sprawie. Powołane przez sąd występujący z wnioskiem o przekazanie sprawy okoliczności, że pozwani sędziowie są szeroko znani w lokalnym środowisku

sędziowskim, co skutkowało składaniem wniosków o wyłączenie przez sędziów sądu występującego z wnioskiem, nie uzasadnia samoistnie wskazanych wyżej przesłanek przekazania sprawy sądowi równorzędnemu na podstawie art. 44¹ k.p.c.

Analiza akt prowadzi do wniosku, że dotychczas zostało wyłączonych dwóch sędziów Sądu Okręgowego w [...]. Nie można natomiast antycypować ewentualnych przyszłych decyzji procesowych w przedmiocie wyłączenia innych sędziów i uprzedzać tych decyzji wystąpieniem o przykazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu. To, że pozwani są osobiście znani większości sędziów orzekających w Wydziale Cywilnym w występującym Sądzie może powodować jedynie uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności dotyczącą konkretnego sędziego lub sędziów. W takim wypadku mogą zachodzić podstawy do zastosowania art. 49 k.p.c. Wówczas sprawę rozpoznaje inny sędzia tego samego sądu, a gdyby jego nie było, zachodzi sytuacja, gdy sąd właściwy nie może z powodu przeszkody rozpoznać sprawy i musi wystąpić do sądu przełożonego o wyznaczenie innego sądu równorzędnego na podstawie art. 44 k.p.c.

Powołane przez wnioskującego zagrożenie przedłużaniem się postępowania w związku z rozpoznawaniem wniosków sędziów o wyłączenie od rozpoznania sprawy ma wprawdzie istotny wymiar praktyczny, jednak dobro wymiaru sprawiedliwości nie powinno być rozumiane w sposób wyłącznie pragmatyczny. Prawo do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy, także miejscowo, ma charakter konstytucyjny (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Brak jest podstaw do przyjęcia, że ekonomika procesowa powinna mieć pierwszeństwo nad zasadą wynikającą bezpośrednio z Konstytucji. Powołane okoliczności dotyczące samej sprawności postępowania należy potraktować nie tylko jako hipotetyczne, jak też i bez wpływu na zasadność samego wniosku.

Przedwczesne i irrelewantne dla rozstrzygnięcia są argumenty o możliwości skierowania pozwanych do orzekania, również na delegacji, w sądzie występującym z wnioskiem o przekazanie sprawy. W takim wypadku rozpoczynanie postępowania nie tylko nie jest bezcelowe, ale w oparciu o te same założenia można przyjąć, że zanim przypuszczenia sądu występującego się spełnią, sprawa

może być już do tego czasu prawomocnie rozstrzygnięta. Twierdzenie o bezcelowym rozpoczęciu postępowania jest również nieuprawnione, skoro nawet spełnienie przypuszczenia sądu występującego i delegowanie pozwanych do orzekania w tym sądzie nie uzasadnia obowiązku aktualizacji czynności procesowych podjętych w sprawie.

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. odmówił przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.